

بسم الله الرحمن الرحيم

بررسی موافقت نامه بهداشتی و بهداشتی نباتی

سازمان جهانی تجارت

خرداد ماه ۱۳۹۵

موسسه پژوهش های برنامه ریزی ، اقتصاد کشاورزی و توسعه
روستایی

شرایط پیدایش گات

- زمینه : رکود قبل از جنگ جهانی دوم و توقف موقتی آن بدلیل بروز جنگ
- افزایش حمایت گرایی و رکود حاصل از آن
- بروز ناآرامی های سیاسی به دلیل رکود اقتصادی
- عدم ثبات سیاسی و بنابراین وقوع جنگ
- بنابراین : ضرورت پایان دادن به حمایت گرایی

تاریخچه

- ۱۹۴۶ ایجاد سیستم برتون وودز
 - International Monetary Fund (IMF)
 - World Bank
 - International Trade Organization (ITO)
- امضاء گات ۱۹۴۷ The General Agreement on Trade and Tariffs (GATT)
- عدم شکل گیری ITO
 - مخالفت امریکا و غیر منصفانه خواندن آن
- جابجایی گات با ITO

تاریخچه (ادامه)

- هدف اصلی گات کاهش موانع تجارت در جهان بود
 - فقدان ضمانت اجرایی (گات یک موافقت نامه است و نه یک سازمان)
 - به صورت بالفعل (De Facto) سازمانی برای تجارت بین المللی به حساب می آمد.
 - عدم پوشش همه کالا ها

ادوار مذاکراتی گات (تا قبل از تشکیل WTO)

سال	دور مذاکراتی	نام دوره	تعداد اعضا	تعهدات کاهشی تعرفه	محصول
۱۹۴۷	Havana Conference (ITO)	Havana	۲۳	.	.
۱۹۴۸	دور اول مذاکرات	Geneva	۲۳	۴۵۰۰۰	صنعتی
۱۹۴۹	دور دوم مذاکرات	Annecy	۲۸	۵۰۰۰	صنعتی
۵۱-۱۹۵۰	دور سوم مذاکرات	Torquay	۲۸	۸۷۰۰	صنعتی
۵۶-۱۹۵۵	دور چهارم مذاکرات	Geneva	۲۶		صنعتی
۶۲-۱۹۶۰	دور پنجم مذاکرات	Dillon Round	۲۶	۴۴۰۰۰	صنعتی
۶۷-۱۹۶۴	دور ششم مذاکرات	Kennedy Round	۶۲	%۲۵	صنعتی / Across B
۷۹-۱۹۷۳	دور هفتم مذاکرات	Tokyo Round	۱۰۲	%۷ - %۴	صنعتی / با فرمول - %۲۳ در ۸ سال
۹۳-۱۹۸۶	دور هشتم مذاکرات	Uruguay Round	۱۲۲		
۱۹۹۴	تصویب بر ایجاد WTO	Marrakesh Conference	۱۲۲		
۰۱/۰۱/۱۹۹۶	از دستور خارج شدن گات ۱۹۴۷		۱۲۲		
۰۱/۰۱/۱۹۹۵	اجرای شدن موافقت نامه های WTO		۱۲۲		

دور توکیو (دور هفتم) اولین تلاش برای اصلاح نظام تجاری جهان

طول مذاکرات ۷ سال (۱۹۷۳ – ۱۹۷۹)
کشورهای شرکت کننده : ۱۰۲ کشور

- ❖ یارانه ها و اقدامات جبرانی Subsidies and countervailing measures
- ❖ موانع فنی فرا راه تجارت Technical barriers to trade
- ❖ رویه صدور مجوز واردات Import licensing procedures
- ❖ ارزیابی گمرکی Customs valuation
- ❖ خرید های دولتی Government procurement
- ❖ ضد بازار شکنی Anti-dumping
- ❖ ترتیبات مربوط به تجارت گوشت گاو Bovine Meat Arrangement
- ❖ ترتیبات مربوط به تجارت لبنیات International Dairy Arrangement
- ❖ تجارت هواپیما های تجاری Trade in Civil Aircraft

دور اروگوئه (دور هشتم) و ورود مباحث جدید

طول مذاکرات ۹ سال (۱۹۸۶ – ۱۹۹۴)
کشورهای شرکت کننده : ۱۲۳ کشور
جامع ترین دور مذاکراتی

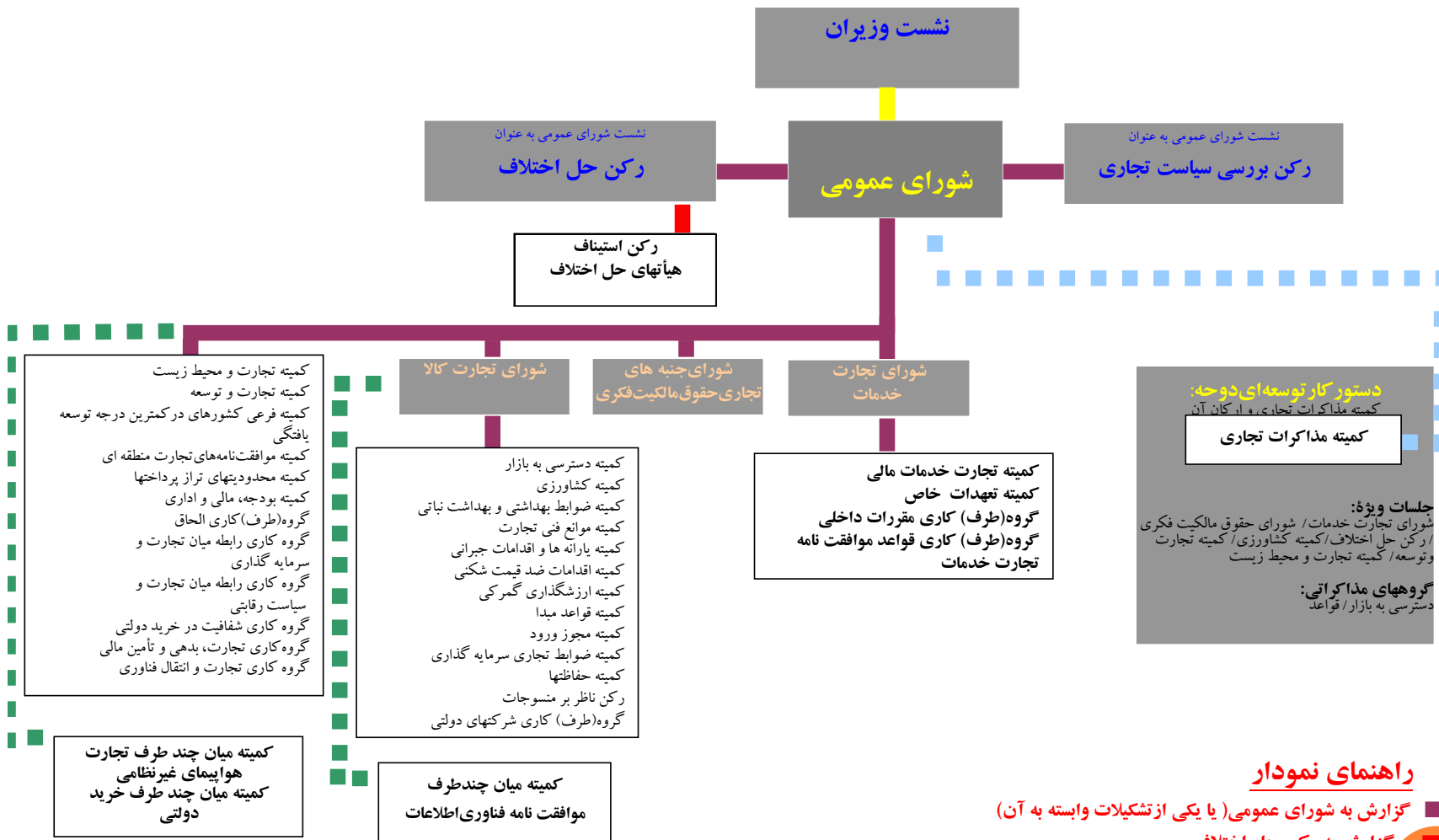
- ❖ تاسیس سازمان جهانی تجارت
- ❖ آزاد سازی تجاری
- ❖ کاهش ۴۰ درصد تعرفه ها
- ❖ کاهش موانع غیر تعرفه ای (یارانه ها- سهمیه ها – مجوز ها – کنترل نرخ ارز – ممنوعیت واردات)
- ❖ امضاء موافقت نامه های کشاورزی – خدمات – حقوق مالکیت معنوی – منسوجات سرمایه گذاری
- ❖ ایجاد مکانیزم حل و فصل دعاوی

سازمان جهانی تجارت

- جانشین گات ۱۹۴۹
- سازمانی بین المللی پدید آمده از نتایج مذاکرات دور اروگوئه (۱۹۸۶ – ۱۹۹۴)
- تاسیس ۱ ژانویه ۱۹۹۵
- اعضاء تا تاريخ می ۲۰۱۶ (۱۶۲ + ۲) (افغانستان و آذربایجان در شرف عضویت کامل)
- اعضاء ناظر (۲۲ کشور)
- مقر سازمان در ژنو
- دبیرخانه و پرسنل (۶۴۰ نفر)

ساختار سازمان جهانی تجارت

راهنمای نمودار

■ گزارش به شورای عمومی (یا یکی از تشکیلات وابسته به آن)

■ گزارش به رکن حل اختلاف

■ کمیته های میان چند طرف، شورای عمومی یا شورای تجارت کالا را از فعالیتهای خود مطلع می سازند، گو اینکه این موافقت نامه ها توسط تمامی اعضای سازمان جهانی تجارت امضا نشده اند.

■ کمیته مذاکرات تجاری به شورای عمومی گزارش می دهد.

■ در فواصل میان نشست های وزیران، شورای عمومی عهده دار وظایف نشست وزیران خواهد بود. شورای عمومی همچنین به عنوان رکن بررسی سیاست تجاری و رکن حل اختلاف تشکیل جلسه می دهد.

مراحل الحاق به سازمان جهانی تجارت

- ارائه تقاضانامه رسمی و کتبی برای عضویت از سوی کشور متقاضی به دبیرخانه
این تقاضانامه در شورای عمومی سازمان بحث و بررسی شود و با اجماع همه اعضا،
بررسی تقاضا مورد موافقت قرار گیرد و به عبارتی این کشور عضو ناظر سازمان تجارت
جهانی شود (ایران ۲۶ می سال ۲۰۰۵)
- تشکیل کارگروه الحاق مربوط به کشور متقاضی (آغاز فرایند الحاق)
تعیین رئیس برای کار گروه الحاق (پس از مشورت کشور متقاضی با سایر اعضا)
- ارائه یادداشت نظام تجارت خارجی به کار گروه الحاق
قاعده Stand still
- طرح سوال از کشور متقاضی و از نظام تجاری وی طی مراحل مختلف (روسیه ۳۰۰۰ سوال)
(Fact Finding)

...ادامه مراحل الحاق

- مذاکرات چندجانبه با اعضا - در این مذاکرات شرایط و ضوابط الحاق کشور متقاضی به سازمان تجارت جهانی مشخص می شود (تنظیم جدول تعهدات) (Commitments)

نتایج مذاکرات :

- تهیه و تنظیم سند اول که عبارت است از گزارش خلاصه اقدامات، شرح مذاکرات و شرایط الحاق کشور متقاضی (ایران) به سازمان تجارت جهانی که در کارگروه تهیه شده است.
- تهیه و تنظیم سند دوم که عبارت از پروتکل الحاقی است که شامل شرایط و ضوابط مورد قبول کشور متقاضی (ایران) و سایر اعضای کارگروه جهت عضویت متقاضی در سازمان تجارت جهانی است که در مذاکرات چندجانبه کارگروه تدوین شده است.

- انجام مذاکرات دوجانبه کشور متقاضی (ایران) با تکتک اعضای کارگروه در خصوص توافقات تجاری دوجانبه (تنظیم جدول امتیازات) (Concessions)

نتایج مذاکرات :

- تهیه و تنظیم سند سوم که عبارت است از توافقات دوجانبه بین کشور متقاضی (ایران) و تکتک اعضای کارگروه درخصوص امتیازها و تعهدات مبادلات تجاری کالا و خدمات و دسترسی دو کشور به بازار یکدیگر.

- تصویب نهایی مجموعه اسناد الحاق (سه سند) در نشست پایانی کارگروه کشور متقاضی
- ارائه گزارش نهایی کارگروه به شورای عمومی سازمان تجارت جهانی و تصویب این گزارش در شورای عمومی یا نشست وزیران

لیست اعضاء ناظر (می ۲۰۱۶)

1. Afghanistan
2. Algeria
3. Andorra
4. Azerbaijan
5. Bahamas
6. Belarus
7. Bhutan
8. Bosnia and Herzegovina
9. Comoros
10. Equatorial Guinea
11. Ethiopia
12. Holy See (Vatican)

13. Iran
14. Iraq
15. Lebanese Republic
16. Liberia, Republic of
17. Libya
18. Sao Tomé and Príncipe
19. Serbia
20. Sudan
21. Syrian Arab Republic
22. Uzbekistan

طبقه بندی کشورها

- در حال توسعه
- کمتر توسعه یافته
- توسعه یافته
- اقتصاد های در حال گذار

وظایف اصلی سازمان جهانی تجارت

- اجرای موافقت نامه ها
- تشکیل جلسات برای مدیریت و هدایت مذاکرات تجاری
- مدیریت اختلافات تجاری کشور ها
- پایش سیاست های تجاری کشور های عضو
- تعامل با سیاست گذاری اقتصادی در جهان
- کمک های فنی و ظرفیت سازی در کشور های در حال توسعه

اصول سازمان جهانی تجارت

- عدم تبعیض
 - MFN
 - NT
- پیش بینی پذیری و شفافیت
- آزاد سازی (بهبود تدریجی در دسترسی به بازار)
 - Goods (tariffs, NTMs), services, rules
- اصلاحات تجاری
- تجارت و توسعه
 - رفتار ویژه و متفاوت SDT
 - قرار دادن تجارت در مسیر سیاست های توسعه ملی کشورها

پوشش موافقت نامه های سازمان جهانی تجارت

○ Trade

- International Trade: Market Access + Rules & Disciplines
- Trade in Goods (GATT 1994 +)
- Trade in Services (GATS)
- Trade-related aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS)

○ Dispute Settlement Understanding (DSU)

○ Trade Policy Review Mechanism (TPRM)

AGREEMENT ESTABLISHING THE WORLD TRADE ORGANIZATION

Annex 1

Annex 1A Multilateral Agreements on Trade in Goods

1. **GATT** Must be read with GATT 1947
2. **Agriculture**
3. **Sanitary and Phytosanitary Measures**
4. **Textiles and Clothing** (this Agreement was terminated on 1 January 2005)
5. **Technical Barriers to Trade**
6. **Trade-Related Investment Measures (TRIMs)**
7. **Anti-dumping (Article VI of GATT 1994)**
8. **Customs valuation (Article VII of GATT 1994)**
9. **Preshipment Inspection**
10. **Rules of Origin**
11. **Import Licensing**
12. **Subsidies and Countervailing Measures**
13. **Safeguards**

Annex 1B General Agreement on Trade in Services (GATS)

Annex 1C Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS)

Annex 2 Dispute Settlement Understanding

Annex 3 Trade Policy Review Mechanism

Annex 4 Plurilateral Trade Agreements

- **Annex 4(a) Agreement on Trade in Civil Aircraft**
- **Annex 4(b) Agreement on Government Procurement**
- **Annex 4(c) International Dairy Agreement** (this Agreement was terminated end 1997)
- **Annex 4(d) International Bovine Meat Agreement** (this Agreement was terminated end 1997)

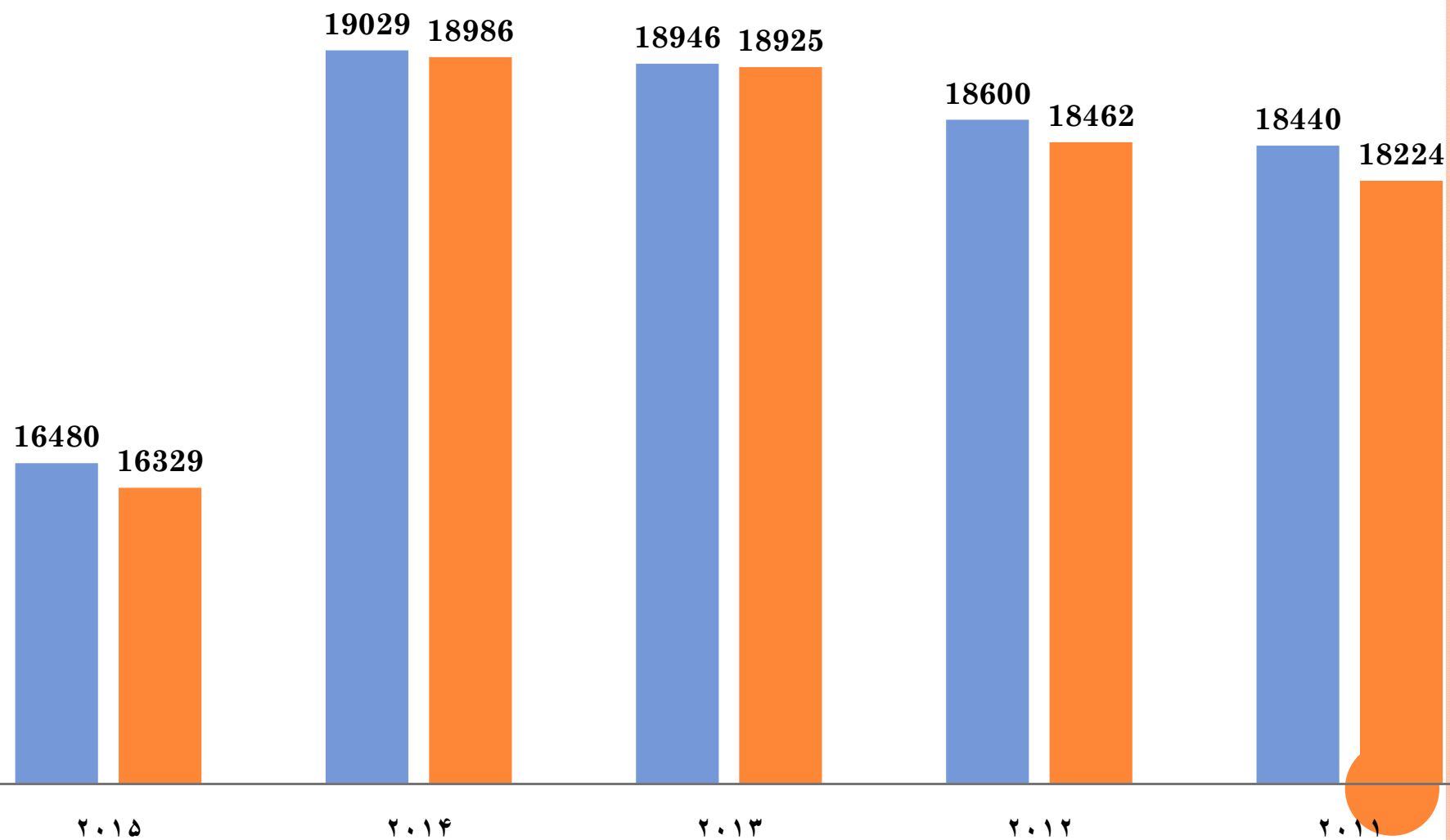
اهمیت SPS در تجارت کالایی جهان

ارزش واردات و صادرات جهان مشمول استاندارد های SPS (میلیارد دلار)					
۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	
۱۶۳۲۹	۱۸۹۸۶	۱۸۹۲۵	۱۸۴۶۲	۱۸۲۲۴	واردات کل جهان
۲۴۶۹	۲۷۲۷	۲۶۴۵	۲۵۱۸	۲۵۰۰	واردات جهان مشمول استاندارد های SPS
۱۵.۱۲	۱۴.۳۶	۱۳.۹۷	۱۳.۶۴	۱۳.۷۲	درصد محصولات مشمول SPS از کل واردات کل جهان
۱۶۴۸۰	۱۹۰۲۹	۱۸۹۴۶	۱۸۶۰۰	۱۸۴۴۰	صادرات کل جهان
۲۵۲۴	۲۷۹۹	۲۷۳۶	۲۶۳۱	۲۶۲۵	صادرات جهان مشمول استاندارد های SPS

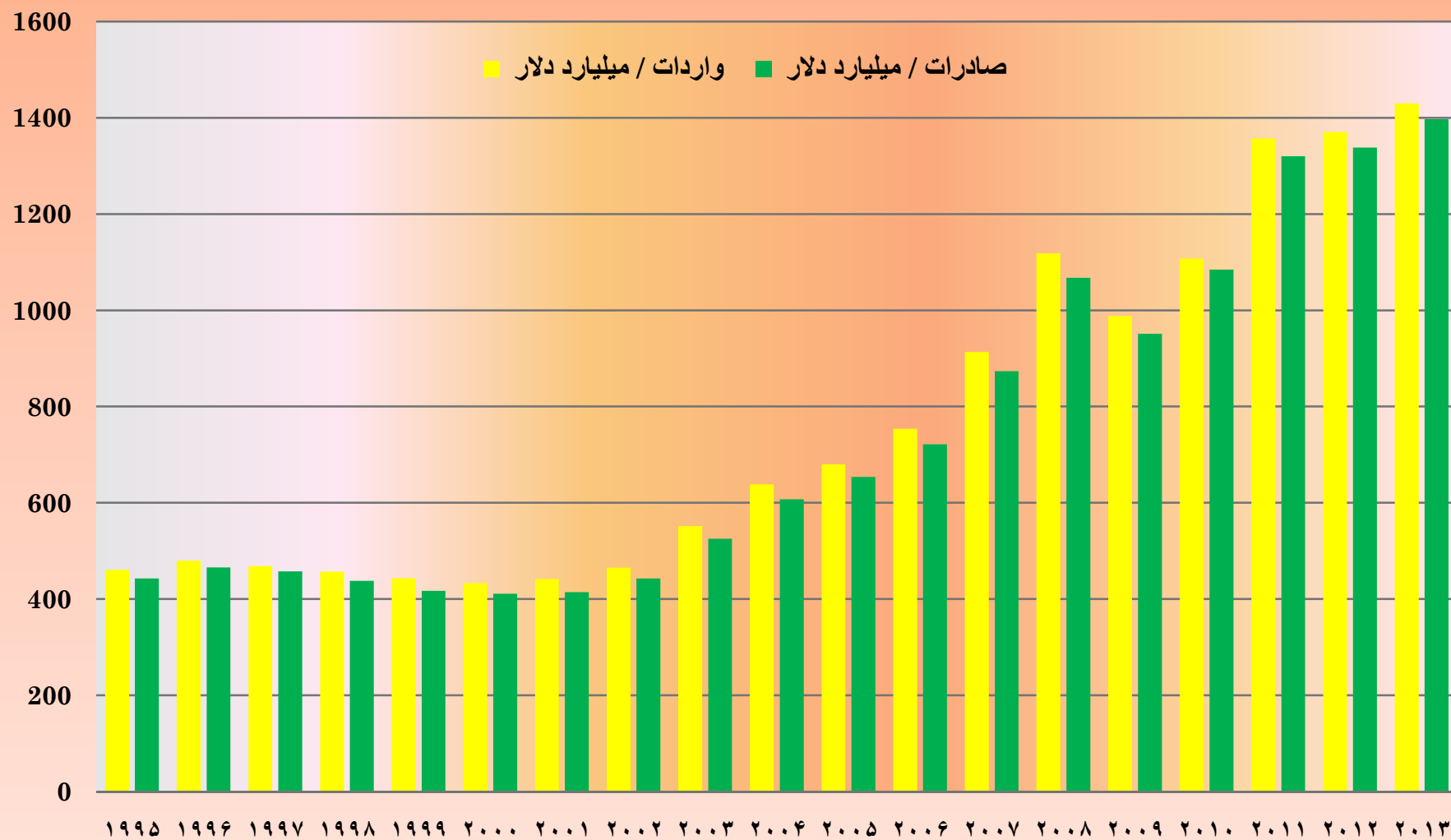

حجم تجارت کالایی جهان - میلیارد دلار

واردات جهان صادرات جهان

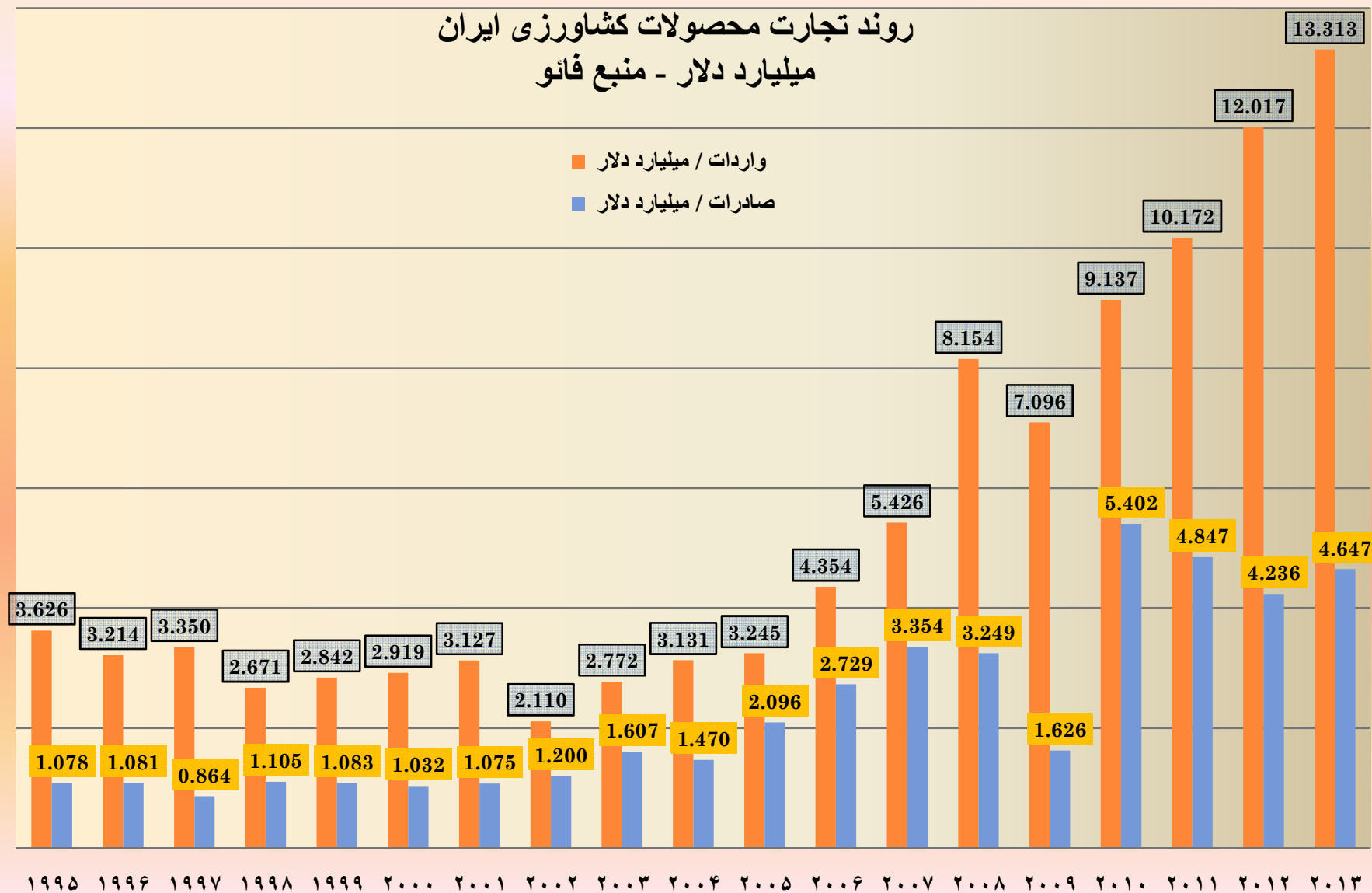

روند تجارت محصولات کشاورزی جهان میلیارد دلار - منبع فائو

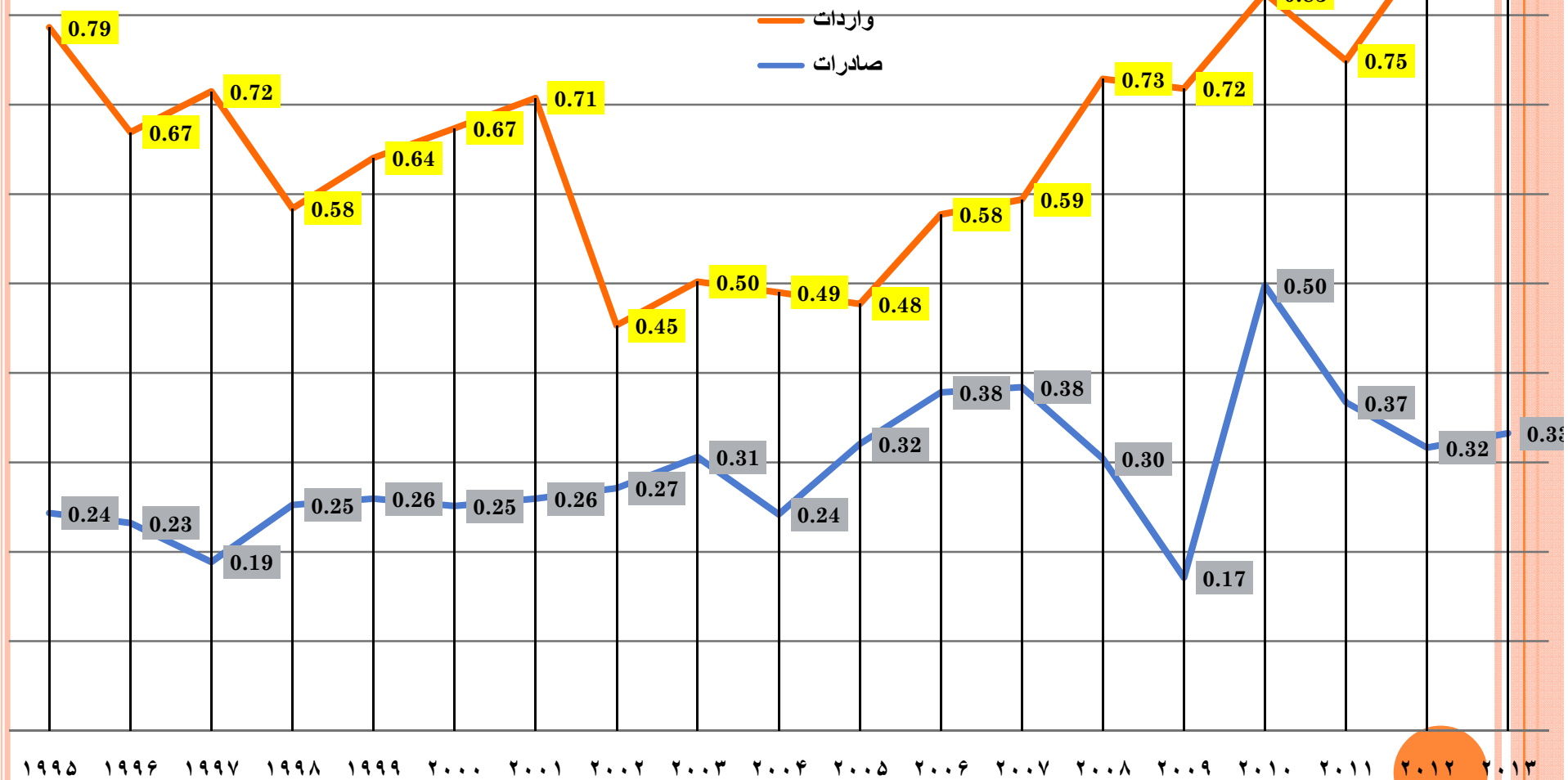

روند تجارت محصولات کشاورزی ایران میلیارد دلار - منبع فائو

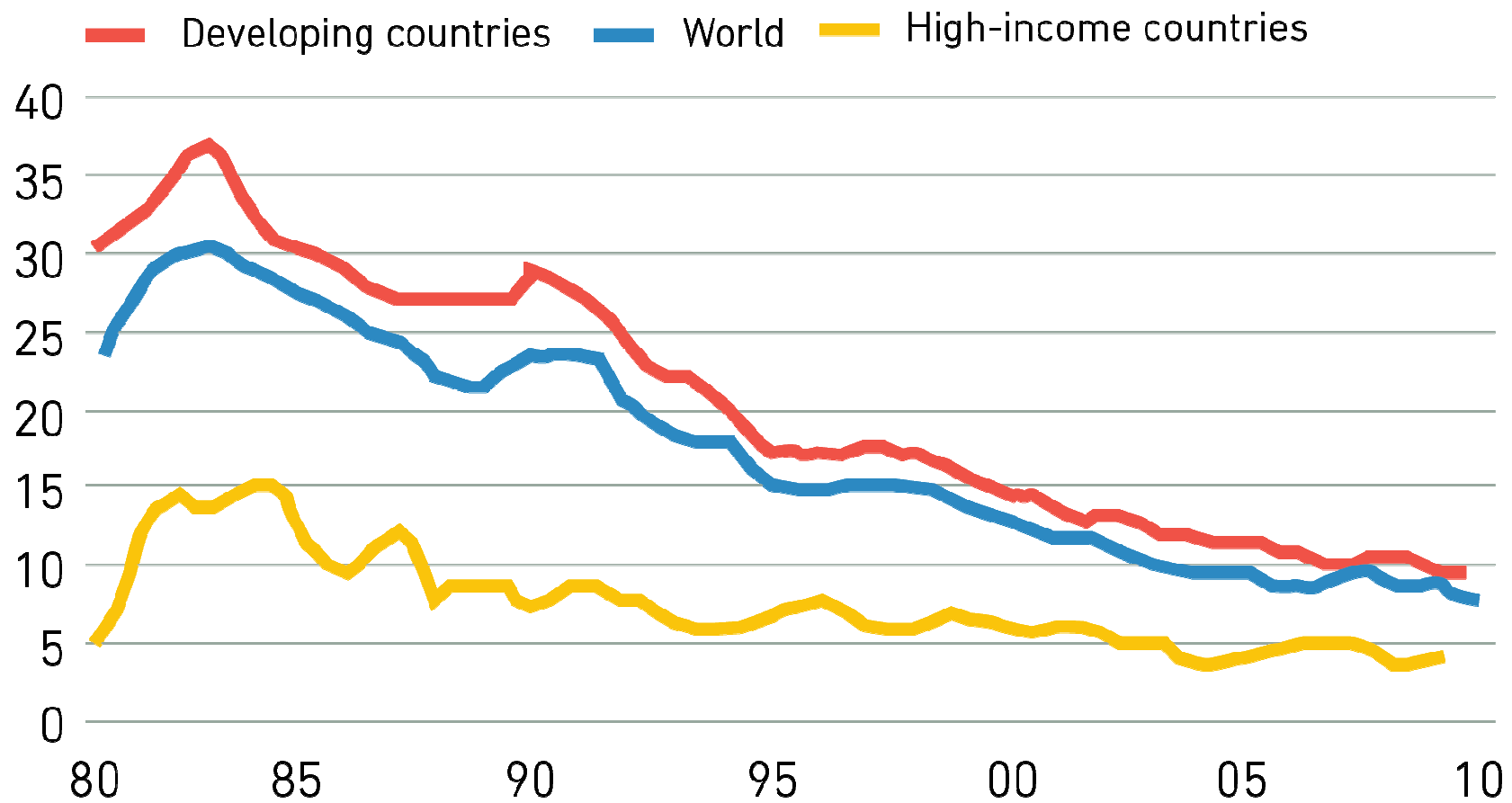
واردات / میلیارد دلار
صادرات / میلیارد دلار

سهم تجارت محصولات کشاورزی ایران از جهان درصد - نقل از فائو

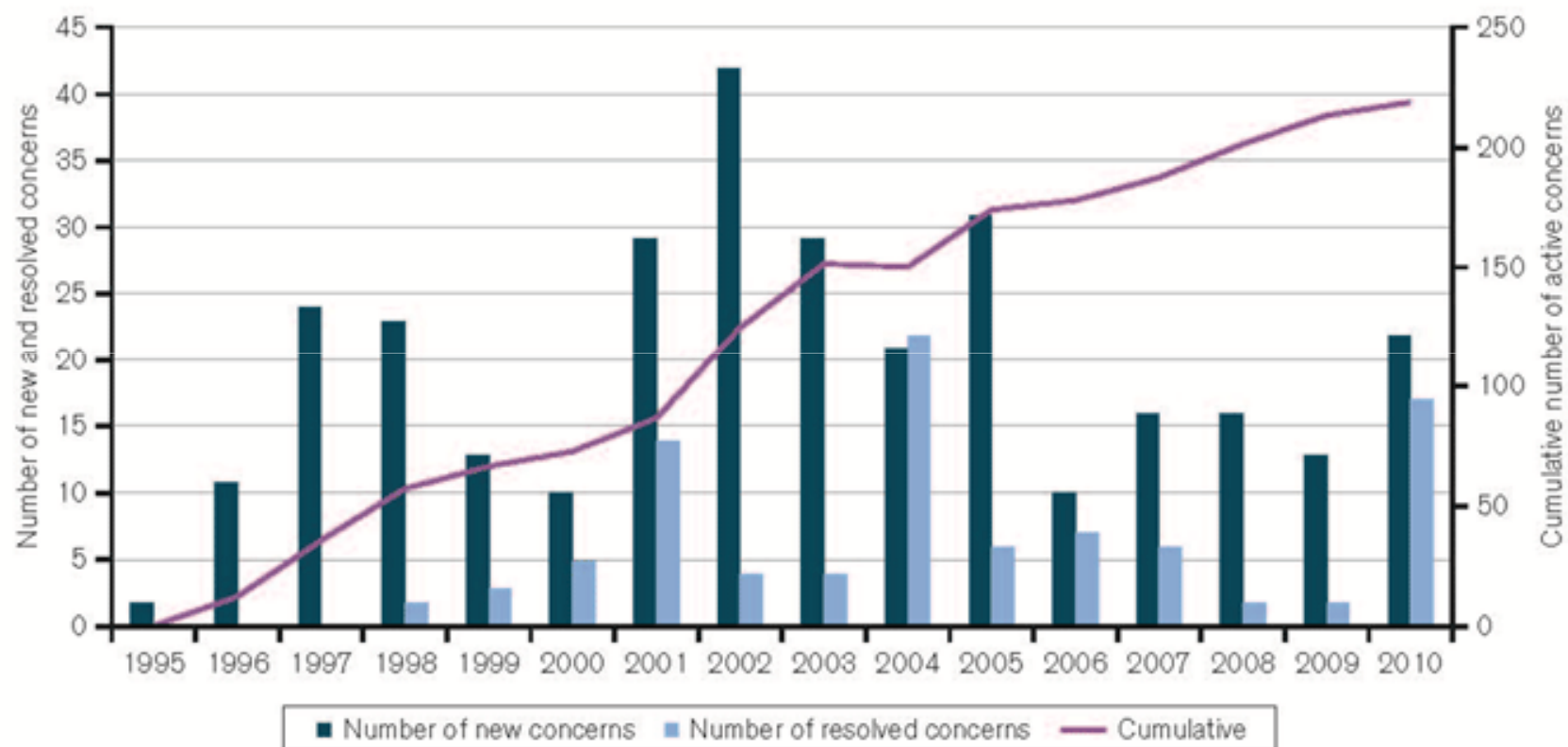

Trends in tariff rates (%)

Source: World Bank

Figure C.4: **New and resolved SPS specific trade concerns, 1995-2010**
(number of concerns)

Source: WTO STC Database.

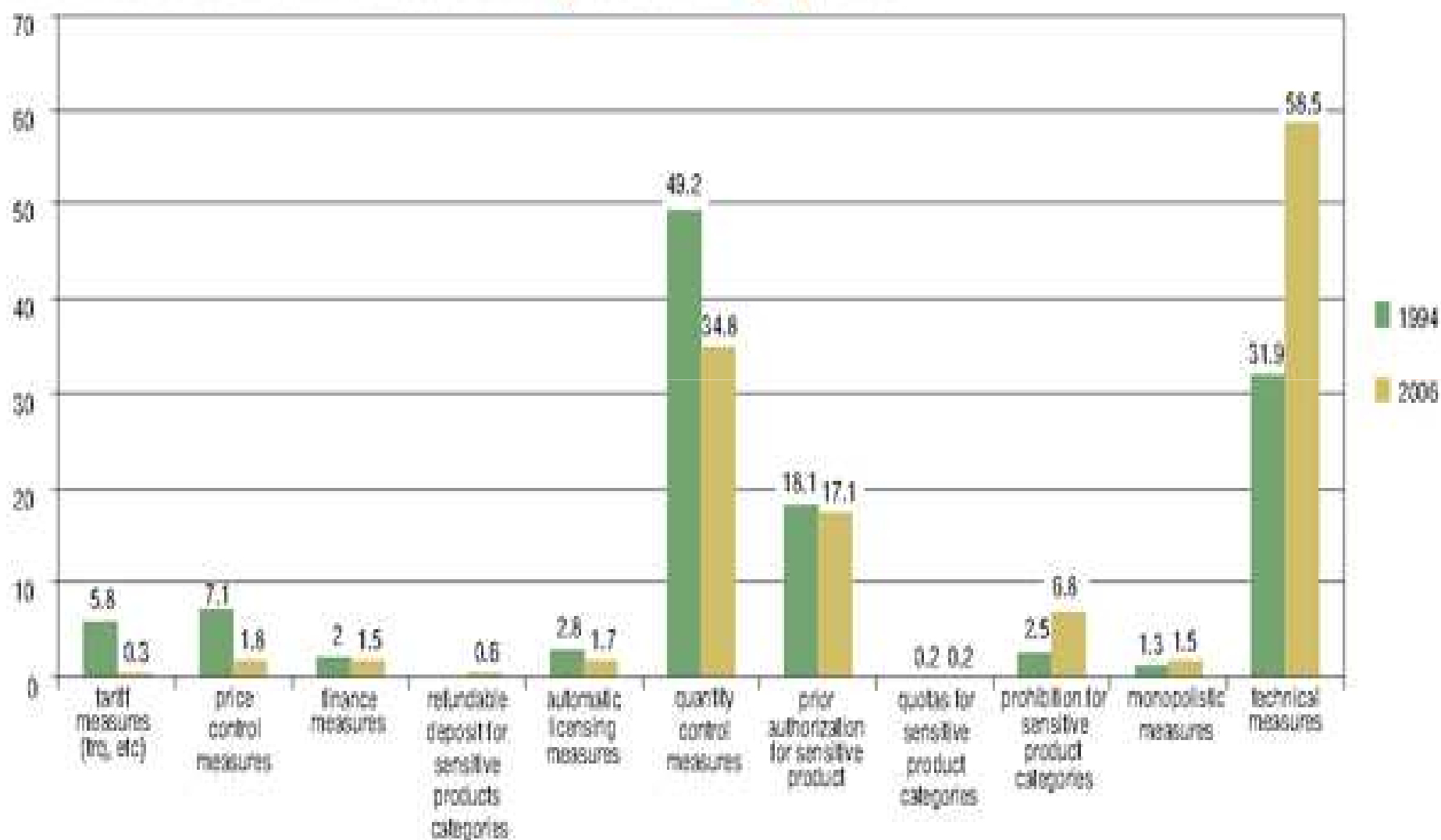
دامنه تعریف موانع غیر تعرفه ای

✓ اقدامات فنی و بهداشتی

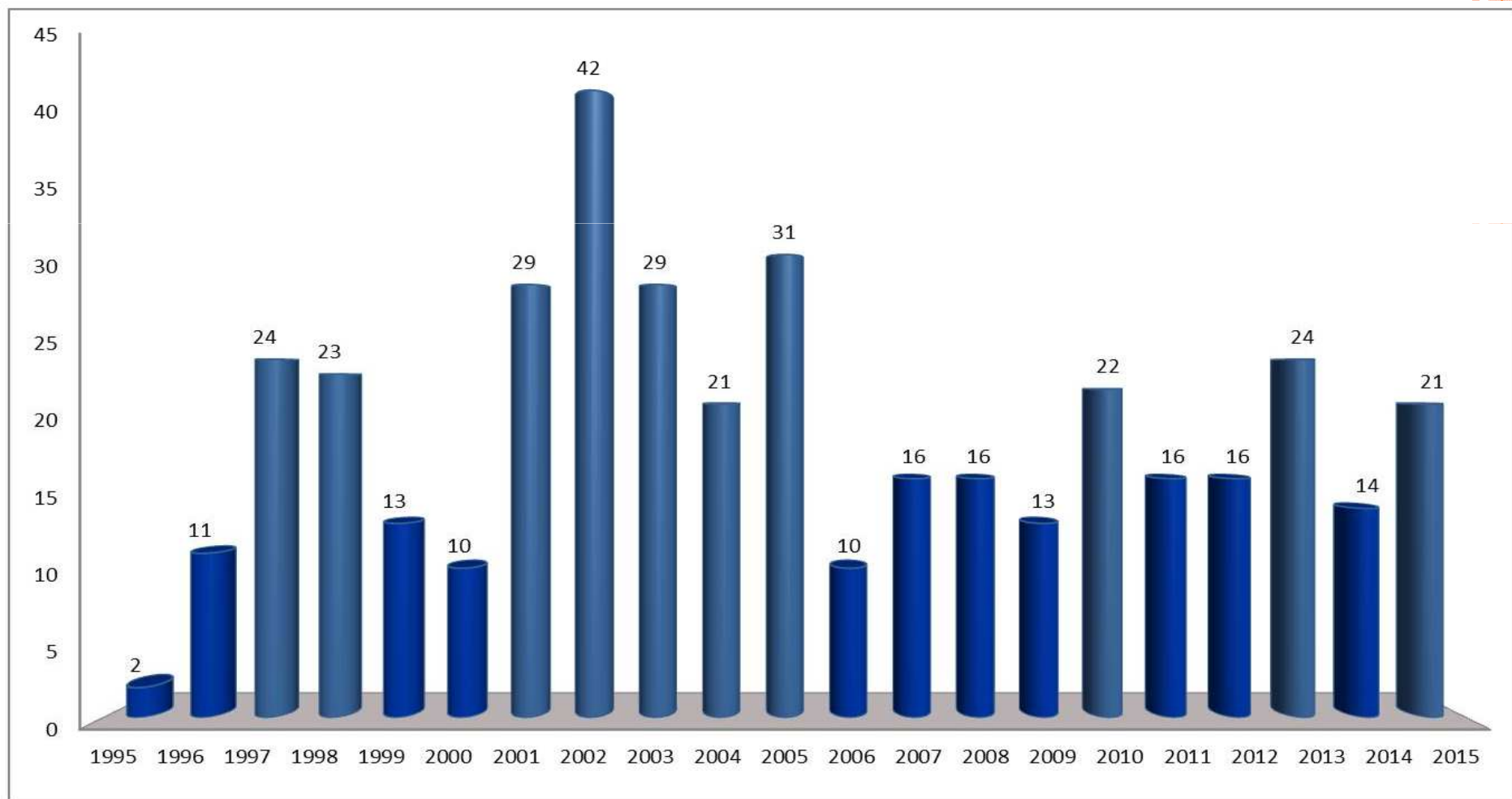
- ✓ مالیات‌ها و عوارض داخلی
- ✓ قواعد و رویه‌های گمرکی
- ✓ محدودیت‌های رقابتی بر دسترسی بازار
- ✓ محدودیت‌های مقداری واردات
- ✓ رویه‌های خریدهای دولتی
- ✓ یارانه‌ها و حمایت‌های دولتی مرتبط
- ✓ محدودیت‌ها و الزامات سرمایه‌گذاری
- ✓ مقررات و هزینه‌های حمل و نقل
- ✓ محدودیتهای خدماتی
- ✓ محدودیتهای جابجایی تجار و نیروی کار
- ✓ انواع حمایت‌های اقتضایی
- ✓ مقررات بازاریابی محلی

Evolution of non-tariff barriers use by broad category - In %

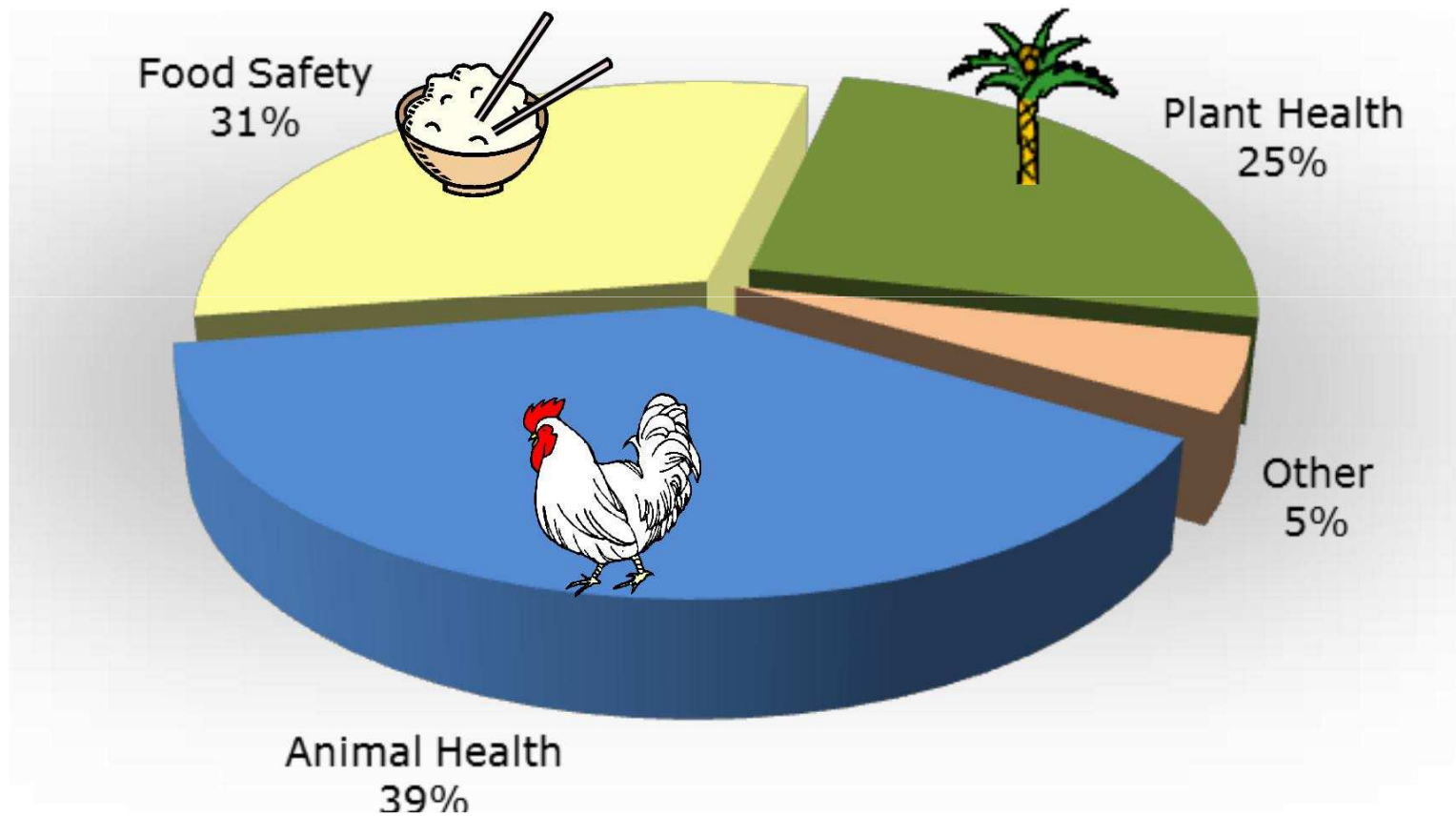
SPECIFIC TRADE CONCERNS 1995-2015 TOTAL 402

تعداد مواردیکه کشورها در قالب موافقت نامه SPS TBT, تا سال ۲۰۱۵ طرح کرده اند

	HS Product description	SPS	TBT
	Total	۱۴۱۲۳	۲۰۳۰۸
S00	Measures without HS code	۵۱۹۴	۱۰۳۹۱
S01	Live animals and products	۴۱۱۳	۱۱۰۳
S02	Vegetable products	۳۵۸۲	۱۶۲۶
S03	Animal and vegetable fats, oils and waxes	۴۱۲	۵۱۷
S04	Prepared foodstuff; beverages, spirits, vinegar; tobacco	۱۹۴۸	۲۵۲۴
S05	Mineral products	۸۷	۹۶۵
S06	Products of the chemical and allied industries	۷۶۹	۲۰۷۵
S07	Resins, plastics and articles; rubber and articles	۱۷۵	۱۷۲۷
S08	Hides, skins and articles; saddlery and travel goods	۳۸	۶۹
S09	Wood, cork and articles; basketware	۱۵۷	۳۲۶
S10	Paper, paperboard and articles	۲۱	۱۶۶
S11	Textiles and articles	۵۴	۳۸۵
S12	Footwear, headgear; feathers, artif. flowers, fans	۹	۱۶۰
S13	Articles of stone, plaster; ceramic prod.; glass	۱۱	۱۰۹۰
S14	Pearls, precious stones and metals; coin	۶	۳۳
S15	Base metals and articles	۱۹	۱۲۲۹
S16	Machinery and electrical equipment	۱۰۸	۳۴۹۹
S17	Vehicles, aircraft and vessels	۱۹	۱۰۵۷
S18	Instruments, clocks, recorders and reproducers	۱۱	۱۱۷۸
S19	Arms and ammunition	۱	۴۰
S20	Miscellaneous manufactured articles	۱۵	۱۳۳۷
S21	Works of art and antiques	۲	۲۱

SPS SPECIFIC TRADE CONCERNS

تعداد اطلاعیه های صادره توسط کشورهای عضو تا ۲۰۱۵ در کمیته SPS

TBT	SPS	تعداد اطلاعیه های صادره در حوزه SPS
۱۶۶۷	۲۸۷	Africa Total
۲۰۰	۳۶۹	Australia
۷۴۳	۴۲۷	Japan
۷۱۵	۵۱۶	Korea, Republic of
۱۰۱	۵۲۳	New Zealand
۴۷۴۶	۴۲۴۴	Asia Total
۴۶	۱۰۱	Russian Federation
۳۸۲	۲۶۱	Commonwealth of Independent States (CIS) Total
۹۴۳	۵۵۸	European Union
۳۹۲۲	۱۲۶۲	Europe Total
۷۳۷	۱۰۸	Least-developed countries Total
۴۲۰	۱۵۶	Bahrain, Kingdom of
۹۰۵	۱۶۷	Saudi Arabia, Kingdom of
۳۵۴۲	۵۳۸	Middle East Total
۲۳۳۷	۴۰۰۱	North America Total
۷۷۲	۱۰۵۸	Brazil
۴۰۰	۵۱۱	Chile
۸۵	۶۱۷	Peru
۳۷۲۴	۳۵۳۵	South and Central America and the Caribbean Total
۲۰۳۰۷	۱۴۱۲۳	Grand Total

موافقت نامه SPS

۱۴ ماده – ۳ ضمیمه

اهداف موافقت نامه SPS جلوگیری از بکارگیری موانع غیر ضرور در فرا راه تجارت

- شناسایی حقوق کشورها در حمایت از حیات و سلامت انسان ، حیوان و نبات
- برقراری استاندارد ها بر پایه یافته های علمی
- ارزیابی خطر
- بکارگیری استانداردهای بین المللی (سه خواهران)

مقررات کلیدی موافقت نامه

- عدم تبعیض
- توجیه علمی در بکارگیری موانع
 - هماهنگی مقررات
 - ارزیابی خطر
 - سازگاری
 - کمترین محدودیت تجاری
- هم ترازی
- منطقه گرایی
- شفافیت
- کمک های فنی
- رفتار ویژه
- رویه های کنترل ، بازرسی و تایید

مقررات SPS چه نوع مقرراتی هستند؟

ضمیمه A – تعاریف

- یک مقرره بهداشتی وضع می شود تا حفاظت کند از :
- **سلامت** انسان و حیوان در مقابل:
 - خطرات ناشی از افزودنی ها آلوده کننده ها ، سموم بیماری ها و ارگانیزم های زنده در غذا و نوشیدنی ها و مواد غذایی
- **حیات** انسان در مقابل:
 - بیماری هایی که بر روی گیاهان و دام است
- **حیات** حیوان و گیاه در مقابل:
 - آفات ، بیماری ها
- یک **کشور** در مقابل :
 - سایر خسران های ناشی از ورود و استقرار یا انتشار آفات

اقدامات بهداشتی از چه جنسی هستند ؟

**هر نوع اقدامی که شامل تدوین و اجرای قوانین ، آیین نامه ،
مقررہ ، الزامات و رویه های مرتبط با موارد زیر باشد**

- مشخصات بهداشتی محصول نهایی

- فرایند تولید و فراوری و عبور از زنجیره های عرضه

- روش های آزمون

- بازرسی

- صدور گواهی و تایید

- اقدامات قرنطینه ای

- روش های آماری

- روش های نمونه برداری

- روش های ارزیابی ریسک

- نحوه بسته بندی و بر چسب زنی

ماده ۱

مقررات عمومی

- این موافقتنامه در مورد تمام اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی اعمال می‌شود که ممکن است به طور مستقیم یا غیرمستقیم تجارت بین‌الملل را تحت تأثیر قرار دهند. این اقدامات مطابق با مقررات این موافقتنامه تنظیم و اعمال خواهد شد.
- از لحاظ این موافقتنامه تعاریف ارائه شده در ضمیمه (الف) به کار خواهد رفت.
- ضمیمه‌ها جزء لاینفک این موافقتنامه هستند.
- در خصوص اقداماتی که تحت شمول موافقتنامه حاضر قرار نمی‌گیرند، هیچ چیز در این موافقتنامه تأثیری بر حقوق اعضا در چارچوب موافقتنامه موانع فنی فراراه تجارت نخواهد داشت.

ماده ۲

حقوق و تعهدات اساسی

- اعضا حق دارند اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی لازم برای حفاظت از حیات یا بهداشت انسان، حیوان یا گیاه را اعمال کنند مشروط بر آنکه اقدامات مزبور با **مقررات این موافقت نامه مغایر نباشد**.
- اعضا تضمین خواهند کرد به استثنای آنچه در بند ۷ ماده ۵ مقرر شده اقدام بهداشتی و بهداشت گیاهی فقط در حد لازم برای حفاظت از حیات یا بهداشت انسان، حیوان یا گیاه اعمال شود، **بر اصول علمی مبتنی باشد و** بدون دلایل علمی کافی حفظ و استمرار نداشته باشد.
- اعضا تضمین خواهند کرد در شرایطی که وضعیت مشابه یا یکسان حاکم باشد، و از جمله میان قلمروی خودشان و قلمروی سایر اعضا **تبعیضی دلخواهانه یا غیر قابل توجیه** ایجاد نشود، اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی شان نباید به طریقی اعمال شود که محدودیتی پنهان بر تجارت بین الملل ایجاد کند.

Scientific justification

توجیه علمی

Article 2.2

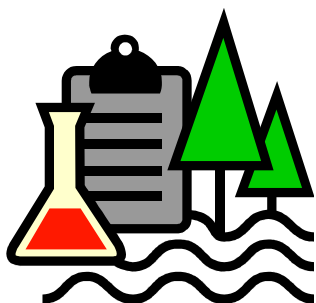
تعهد اعضا نسبت به
اطمینان دادن به
سایر اعضا که هر
اقدام بهداشتی آنها
مبتهی است بر

بر اساس اصول علمی

با کمترین اثر انحراف تجاری و صرفاً تا حد
ضرور برای سلامت انسان حیوان و گیاه

توقف برقراری اقدام در صورت فقدان
شواهد علمی

موارد استثنا ماده ۷-۵

در صورت فقدان شواهد علمی پشتیبان برای اعمال اقدامات بهداشتی توسط کشور وارد کننده

در مواردی که شواهد علمی مربوط **کافی نیست**، یک عضو می تواند :

○ بر مبنای **اطلاعات مربوط موجود**، از جمله اطلاعات حاصله از **سازمان های بین المللی** مربوط و همچنین اطلاعات حاصله از اقدامات بهداشتی یا بهداشت گیاهی اعمال شده توسط **سایر اعضا**، اقدامات بهداشتی یا بهداشت گیاهی را به **طور موقت** اتخاذ کند.

○ در چنین اوضاع و احوالی اعضا درصدد کسب اطلاعات اضافی لازم جهت ارزیابی عینی تر خطر و متناسب با آن تجدید نظر در اقدام بهداشتی یا بهداشت گیاهی در **مدتی معقول** برخوانند آمد.

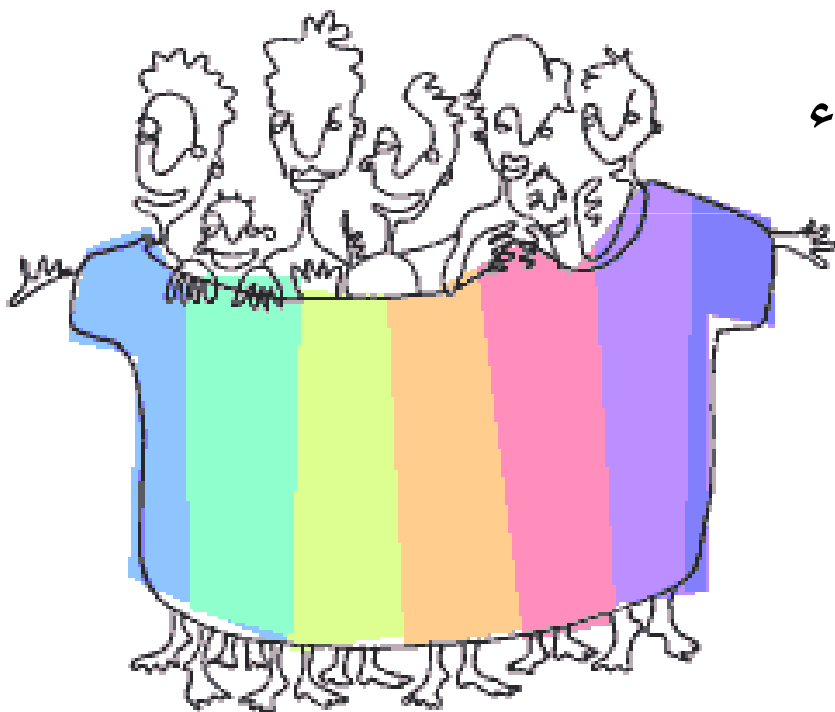

اصل عدم تبعيض

Non Discrimination Article 2.3

تبعيض غير موجه ممنوع

- بين اعضا با شرايط مشابه
- بين قلمرو ملی و ساير اعضاء

توجیه علمی اقدام ماده ۳ و ۵

اجرای هر گونه اقدام بهداشتی و بهداشتی نباتی توسط هر کشوری باید بر پایه :

۱. استاندارد های بین المللی

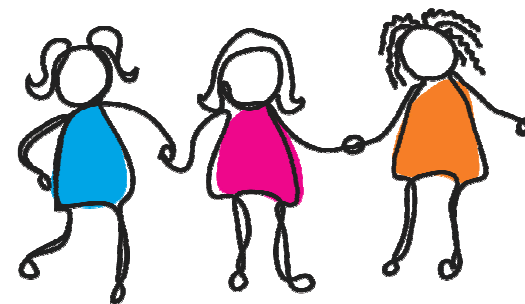
یا

۲. ارزیابی خطر

اصل ہماہنگی

ARTICLE 3

سازمان های مرجع برای تعیین استانداردها سه خواهران

IPPC = International Plant Protection Convention (FAO)

هم ارز بودن مقررات

EQUIVALENCE

ARTICLE 4

- اعضا، در صورتی که عضو صادرکننده به طور عینی به عضو واردکننده ثابت نماید که با اقداماتش سطح مناسب حفاظت بهداشتی یا بهداشت گیاهی عضو واردکننده را تأمین می کند، اقدامات بهداشتی یا بهداشت گیاهی سایر اعضا را **به عنوان معادل قبول** خواهند کرد، حتی اگر این اقدامات با اقدامات خودشان یا اقدامات مورد استفاده سایر اعضا که محصول مشابهی را معامله می کنند متفاوت باشد.
- به این منظور، به مجرد درخواست به عضو واردکننده **اجازه دسترسی معقول جهت بازرسی، آزمایش یا سایر رویه های مربوط اعطا خواهد شد.**
- اعضا، به مجرد درخواست، با هدف دستیابی به **موافقت نامه های دو یا چند جانبه برای تأیید معادل بودن** اقدامات مشخص بهداشتی یا بهداشت گیاهی، به مشورت خواهند پرداخت.

- تعهد اعضاء نسبت به اينكه اقدامات بهداشتی آنها مبتنی بر:
- تحليل خطر به روش مناسب در خصوص خطرات متوجه حیات و سلامت انسان حيوان و گیاه
 - بکارگیری روش های ارزیابی توصیه شده توسط سازمان های بین المللی

ارزیابی خطر

- مقصود از ارزیابی خطر، برآورد احتمال ورود، ایجاد یا شیوع آفت یا بیماری در قلمرو کشور واردکننده عضو و بررسی عواقب زیست شناختی و اقتصادی بالقوه آن و همچنین برآورد اثرات منفی ناشی از عوامل متعدد مربوط به غذاها و نوشیدنی ها و خوراک دام بر بهداشت انسان یا حیوان می باشد.
- اعضا در ارزیابی خطرات ضمن به کار بستن دستورالعمل ها و توصیه های بین المللی، شواهد علمی موجود، طرز عملها و روشهای تولید، روشهای بازرسی، نمونه برداری و آزمایش را نیز مورد توجه قرار خواهند داد .
- علاوه بر این، در تعیین اقدام قابل اعمال در مقابل چنین خطراتی، اعضا به عوامل اقتصادی نظیر خسارت بالقوه به صورت نقصان در تولید یا فروش در اثر ورود، ایجاد یا شیوع آفت یا بیماری، هزینه کنترل یا ریشه کنی در قلمرو عضو وارد کننده و روشهای مختلف متضمن کمترین هزینه اقتصادی برای محدود کردن خطرات توجه نشان خواهند داد.

آنچه در فرایند تحلیل خطر باید مورد توجه قرار گیرد

- شواهد علمی موجود
- فرایند ها و روش های تولید
- روش های بازرسی ، نمونه برداری و آزمون
- شیوع بیماری ها و آفات خاص
- وجود نواحی عاری از بیماری
- در نظر گرفتن شرایط اکولوژیکی و اقلیمی
- اقدامات قرنطینه ای
- اهمیت **متغیر های اقتصادی** موثر در فرایند تحلیل
 - هزینه کنترل و امحاء
 - اندازه گیری خسران بالقوه در تولید و تجارت
 - مقرون به صرفه بودن رویکرد های جایگزین
- دقت در اینکه اقدام بهداشتی کمترین اثر منفی را در جریان های تجاری داشته باشد
- احتراز از اقدامات غیر موجه و دلخواهانه
- توضیح دلیل اقدامات به سایر کشور های عضو

سازگاری

CONSISTENCY

ARTICLE 5.5

○ به منظور نیل به هماهنگی در کاربرد مفهوم سطح مناسب حفاظت بهداشتی و بهداشت گیاهی در مقابل خطرات متوجه حیات یا بهداشت انسان یا حیات یا بهداشت حیوان یا گیاه، هر عضو، از **قایل شدن تمایز دلخواهانه یا غیر قابل توجیه در سطح حفاظتی** که تصور می‌کند مناسب با وضعیت‌های متفاوت است، در صورتی که چنین تمایزاتی به تبعیض یا محدودیت پنهان در تجارت بین‌الملل منجر شود، خودداری خواهد کرد.

ضرورت انطباق مقررات با شرایط خاص یک منطقه

ARTICLE 6

ADAPTATION TO REGIONAL CONDITIONS

- اعضا تضمین خواهند کرد که اقدامات بهداشتی یا بهداشت گیاهی آنها با خصوصیات بهداشتی یا بهداشت گیاهی آن ناحیه- اعم از کل کشور، بخشی از یک کشور، یا تمامی یا بخش‌هایی از چند کشور- که محصولات از آنجا منشاء صادراتی داشته است، انطباق داشته باشد
- اعضای صادرکننده‌ای که مدعی‌اند نواحی واقع در قلمروی آنها عاری از آفت یا بیماری بوده یا نواحی با شیوع کم آفت یا بیماری هستند برای اینکه عیناً به کشور واردکننده عضو نشان دهند که این نواحی عاری از آفت یا بیماری بوده یا نواحی با شیوع کم آفت یا بیماری هستند و به احتمال زیاد به همین صورت باقی خواهند ماند، **شواهد لازم** دال بر این امر را ارائه خواهند داد. به این منظور، به مجرد درخواست، به کشور واردکننده عضو **(اجازه دسترسی معقول جهت بازرسی، آزمایش و سایر رویه‌های مربوط اعطا خواهد شد**

شفافیت

TRANSPARENCY

ARTICLE 7

- **اطلاع اعضای ذینفع:** از استانداردها، مقررات، رویه های کنترل و بازرسی، ترتیباتقرنطینه ای، رویه های ارزیابی خطر، رویه های تصویب حد قابل اغماض و سایر اطلاعات ذیربط،
- **انتشار مقررات:** اعضا ملزم شده اند تمام مقررات بهداشتی و بهداشت گیاهی خود نظیر قوانین، احکام و فرامین اجرایی خود را فوراً جهت آگاهی اعضای ذینفع به نحو مناسبی منتشر نمایند .
- **تعیین مسئول اطلاع رسانی:** در مواردی که اعضا متوسل به یک اقدام بهداشتی یا بهداشت گیاهی میشوند که شبیه به استاندارد، دستورالعمل یا توصیه بین المللی نیست یا در این مورد خاص اساساً استاندارد بین المللی وجود ندارد و این اقدام اثر قابل توجهی بر تجارت سایر اعضا دارد باید ابتدا آن را طی اطلاعیه ای که به دبیرخانه سازمان می دهند به اطلاع اعضا برسانند .
- **واحد پاسخگو:** در جهت ایجاد زیر ساخت لازم برای تأمین شفافیت، هر عضو سازمان جهانی تجارت متعهد به ایجاد یک واحد پاسخگو شده است .

شفافیت

وظایف مسئول اطلاع رسانی

TRANSPARENCY

ARTICLE 7

- ایجاد اطمینان از اینکه مقررات پیشنهادی پیش از اجرا منتشر شوند تا امکان نظر دهی دیگران در مورد آنها فراهم شود؛
- اطلاع دهی به کشورهای عضو از طریق دبیرخانه مقررات مربوط به اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی با استفاده از فرمولهای مناسب اطلاع دهی؛
- ارائه نسخه ای از مقررات پیشنهادی به درخواست کنندگان؛
- ایجاد اطمینان از اینکه پیشنهادات به درستی مورد توجه قرار گیرند؛
- دنبال نمودن اطلاع دهی های سایر کشورها و بررسی آنها؛
- ارائه نظرات در خصوص اطلاع دهی های کشورهای عضو.

شفافیت

واحد پاسخگو و مسئولیت وی

TRANSPARENCY

ARTICLE 7

واحد پاسخگو مسئول جواب دادن به تمام سؤالات معقول و ارائه اسناد در زمینه های زیر میباشد:

- هر مقرر بهداشتی و بهداشت گیاهی اتخاذ شده یا پیشنهادی در کشور؛
- هر گونه رویه های کنترل و بازرسی، روشهای تولید و ترتیبات قرنطینه ای،
- رویه های تصویب سطح قابل اغماض سموم و افزودنیهای مواد غذایی که در کشور اعمال می شوند؛
- رویه های ارزیابی خطر و عواملی که در آن مد نظر قرار میگیرند و همچنین
- روشهای تعیین سطح مناسب حفاظت های بهداشتی و بهداشت گیاهی
- عضویت و حضور کشور یا نهادهای ذیربط داخلی در نظامها یا سازمانهایبهداشتی و بهداشت گیاهی بین المللی و منطقه ای؛
- عضویت و حضور کشور در موافقت نامه ها و ترتیبات دوجانبه و چند جانبه مربوط به موضوعات تحت شمول موافقت نامه اقدامات بهداشتی وبهداشت گیاهی و متن چنین ترتیبات و موافقت نامه هایی؛
- ارائه اطلاعات در مورد توافق ها و ترتیبات دوجانبه و چند جانبه مربوط به مطابقت و معادل بودن.

رویه‌های کنترل، بازرسی و تصویب

CONTROL AND INSPECTION/APPROVAL

ARTICLE 8

- اعضا در اعمال رویه‌های کنترل، بازرسی و تصویب، از جمله نظام‌های ملی برای تصویب استفاده از افزودنی‌ها یا برای تعیین حد قابل اغماض آلودگی‌های مواد غذایی، نوشابه‌ها یا خوراک دام مقررات ضمیمه (C) را مراعات نموده یا به نحو دیگر تضمین خواهند کرد که رویه‌هایشان با مقررات این موافقت‌نامه مغایرت نداشته باشد.

رویه‌های کنترل، بازرسی و تایید

ARTICLE 8

CONTROL AND INSPECTION/APPROVAL

ضمیمه C

- تعهد کشور ها به تکمیل فرایند های کنترل بازرسی و تایید
- هماهنگی و اطلاع رسانی در خصوص زمان قابل پیش بینی فرایند ها
- درخواست حداقل اطلاعات مورد نیاز از کشور صادر کننده
- محرمانه بودن اطلاعات
- هم ارز بودن هزینه فرایند ها برای داخل و خارج
- مکانیزم رسیدگی به شکایات
- حداقل تعداد و مقادیر نمونه درخواست شده از سوی کشور وارد کننده
- همسان بودن معیار های مربوط به تسهیلات و نمونه برداری و ... برای محصولات داخلی و وارداتی

کمک های فنی

ARTICLE 9

○ اعضا موافقت می‌کنند که ارائه کمک فنی به سایر اعضا، خصوصاً کشورهای در حال توسعه عضو را به صورت دو جانبه یا از طریق سازمان‌های بین‌المللی مربوط تسهیل نمایند. این کمک‌ها ممکن است ضمناً در حوزه‌های فناوری‌های پردازش، تحقیق و زیرساخت، از جمله در تأسیس ارکان تنظیم کننده ملی ارائه گردد و یا به شکل مشورت‌ها، اعتبارات، هبه‌ها و بخشش‌ها، از جمله به منظور کسب تخصص فنی، آموزش و تجهیزات باشد

رفتار ویژه و متفاوت

ARTICLE 10

- در تنظیم و اعمال اقدامات بهداشتی یا بهداشت گیاهی؛ اعضا **نیازهای ویژه کشورهای در حال توسعه عضو** و بخصوص کشورهای عضو در کمترین درجه توسعه‌یافتگی را منظور خواهند داشت.
- در مواردی که سطح مناسب حفاظت بهداشتی یا بهداشت گیاهی امکان ارائه مرحله به مرحله اقدامات جدید بهداشتی یا بهداشت گیاهی را بدهد، در مورد محصولات مورد توجه کشورهای در حال توسعه عضو **چارچوب زمانی طولانی‌تری برای اجرا** در نظر گرفته خواهد شد تا این کشورها بتوانند فرصت‌های صادراتی خود را حفظ کنند.
- برای تضمین اینکه کشورهای در حال توسعه عضو قادر باشند مقررات این موافقت‌نامه را رعایت کنند، **کمیته** می‌تواند به مجرد درخواست، برای چنین کشورهایی با به **حساب آوردن نیازهای مالی، تجاری و توسعه‌ای** آن‌ها استثنائات مدت‌دار و مشخصی را کلاً یا جزئاً در مورد اجرای تعهدات مربوط به این موافقت‌نامه قائل شود.

موضوعاتی که در کمیته SPS مورد رسیدگی قرار می گیرند

- Activities of Members
- Specific trade concerns
- Transparency
- Special and differential treatment
- Equivalence
- Pest- or disease-free areas
- Technical assistance
- Review of SPS Agreement
- Monitoring use of international standards
- Requests for observer status
- ... Other business

تقویم بررسی مجدد موافقت نامه

3 years after entry into force

- – *First Review completed March 1999 (G/SPS/12)*

2001 Ministerial Decision:

- **reviews at least every 4 years**
- – *Second Review completed June 2005 (G/SPS/36)*
- – *Third Review completed March 2010 (G/SPS/53)*
- – *Fourth Review – ongoing (G/SPS/W/280/Rev.2)*

روش های حل و فصل اختلافات در مورد مسایل SPS

- تلاش های مذاکراتی دو جانبه یا چند جانبه
 - تماس با نقطه تماس
 - مذاکرات غیر رسمی
 - درخواست رسمی توضیحات و توجیحات
- ارجاع به کمیته SPS و طرح در ذیل موضوع “ نگرانی های خاص تجاری “ (Specific Trade Concerns)
 - مشاوره با اعضا و درخواست حمایت برای طرح مسئله
 - طرح رسمی نگرانی (مکتوب و یازده روز قبل از جلسه)
- حل و فصل اختلافات از طریق کدخدا منشی ریاست کمیته SPS
 - تسهیل و تشویق مشاوره به صورت خاص بین اعضای کمیته (ماده ۱۲-۲)
- نظام حل و فصل اختلافات تجاری
 - صدور بیانیه نماینده دولت کشور متضرر

نقش کمیته SPS در حل و فصل دعاوی

- طرح غیر رسمی موضوع توسط خود کشور ها با صدور Notification به کشور مقابل و یا از طریق درخواست توضیح از نقطه پاسخ گو یا از طریق مذاکرات دوجانبه

(۱۷۰۰۰) مورد تا آوریل سال ۲۰۱۶

- طرح در کمیته SPS

(۵۷۰) مورد (STC) تا آوریل سال ۲۰۱۶

- طرح در کمیته حل و فصل اختلافات

(۴۴) مورد تا آوریل سال ۲۰۱۶

موضوعات اخیر کمیته SPS

مهمترین اقدامات تجاری خاص که اغلب در کمیته SPS بین کشورها مورد بحث و اختلاف نظر بوده است

- چگونگی رویارویی با موارد **بیماری** جنون گاوی، آنفلوآنزای مرغی، تب برفکی و بیماری های گیاهی مختلف ناشی از شیوع آفات از جمله مگس میوه
- استفاده از **GMO** ها.
- بیشترین شکایات ثبت شده شکایت از **کشورهای وارد کننده** ای است که سختگیری کرده ولی در عین حال تابع هیچ استاندارد بین المللی هم نیستند.
- همچنین **تاخیر طولانی** کشور ها در تکمیل فرایند ارزیابی خطر و صدور مجوز واردات از بیشترین شکایات ثبت شده در کمیته SPS بوده است.

چالش های جدیدی که هم اکنون اعضا با آن روبرو هستند

چالش ها

- رویه های پیچیده و طولانی
- درخواست مدارک اضافی و محدودیت اطلاعات
- بازرسی های چند باره
- همکاری بسیار پایین نهاد های مستقر در مرز های ورودی
- فرایند های طولانی درخواست رسیدگی
- تصمیمات دلخواهانه کشور های وارد کننده و اقدامات غیر قابل پیش بینی

نتایج چالش ها

- کنترل بیشتر و غیر قابل توجیه
- دوره های طولانی انتظار در پشت مرزها
- عدم تعین و عدم امکان برنامه ریزی تجاری
- افزایش هزینه برای تجار و برای دولت ها به عنوان متولی کار در سازمان جهانی تجارت

چک لیست مربوط به تعهدات کشور متقاضی الحاق در هنگام مذاکرات مربوط به SPS

تعهدات در زمان الحاق	WTO Reference
1. Standstill: the introduction of new standards, animal health regulations and food safety regulations shall conform to SPS Agreement principles. معرفی استاندارد های موجود و مقررات بهداشت دام و بهداشت غذا که در قلازم با اصول موافقت نامه باشند و التزام به عدم تغییر آنها (قاعده standstill)	1. Generally agreed principle in WTO accession negotiations.
2. Establishment and operation of a single Contact Point for Information ("enquiry point"). ایجاد و اقدام یک نقطه تماس واحد برای تبادل اطلاعات	2. Article 7 and Annex B.3.
3. Transparency: notification and access to documentation: شفافیت: شامل صدور اطلاعیه در برابر هر نوع تغییر در سیاست ها و مقررات و دسترسی آزاد کشور ها به اسناد	3. Articles 7 and Annex B, Also G/SPS/7.
(a) identification of authority responsible for making notifications to the WTO and ensuring transparency obligations are met on an ongoing basis; شناسایی و معرفی مقام مسئول برای صدور اطلاعیه ها و تعهدات مربوط به شفاف سازی	(a) Annex B.5.(b) and Annex B.10.
(a) establish guidance or law requiring publication of proposed measures at an early stage for comment; التزام به ایجاد رویه برای چاپ و نشر سیاست ها رویه ها و مقررات کشور قبل از اجرا به منظور دریافت نظر سایر کشور ها	(b) Annex B.5(a).
(a) provision in law or administrative procedure to provide copies of proposed measures to WTO Members; and التزام قانونی و اجرایی برای ارسال متون مربوط به قوانین و رویه های جدید به سایر کشور ها	(c) Annex B.5.(c).

(a) require in law or administrative procedure, a reasonable period of time for comment from Members and the public, and establishment of a process to take comments into account without discrimination. التزام قانونی و اجرایی نسبت به در نظر گرفتن زمان کافی جهت دریافت نظرات کشور ها و افکار عمومی و طراحی مکانیزم غیر تبعیض آمیز برای بکار گیری این نقطه نظرات در فرایند قانون گذاری	(d) Annex B.5(d).
1. Necessity: measures are applied only to the extent necessary to protect human, animal or plant health. رعایت حد ضرورت اجرای مقررات : مقررات صرفا تا حد مشروع و قابل دفاع حمایت از سلامت سلامت انسان ، حیوان و نبات قابلیت اجرایی دارد. (احتراز از ایجاد موانع غیر ضرور)	4. Article 2.2.
1. Regulations Based on Science: regulations governing animal and plant health and food safety shall be based on scientific evidence. التزام به تدوین مقررات صرفا بر پایه شواهد علمی	5. Articles 2.2, 3.3 and 5.2.
1. Harmonization: to the extent possible, members shall follow international standards, guidelines, and recommendations in establishing SPS measures. التزام به ضرورت هماهنگی اعضاء در پیروی از استاندارد های بین المللی	6. Articles 3.1, 3.3 and 3.4.
1. Equivalence: members shall recognize different measures that achieve the same level of protection. التزام به هم تراز شمردن مقررات بهداشتی سایر اعضاء که سطح یکسانی از حمایت را تداعی می کنند	7. Article 4.

1. Risk Assessment: developing scientific evidence and conducting risk assessments to ensure that measures are based on science and applied only to the extent necessary to protect health. در صورت فقدان استاندارد تعریف شده به هنگام ورود کالا ، التزام به انجام ارزیابی خطر بر پایه شواهد علمی و تا حد ضرور (سلامت)	8. Article 5.1, 5.2 and 5.3.
1. Regional conditions: measures take into account the regional characteristics both of the areas from which products originate and the areas for which they are destined. التزام به رعایت شرایط جغرافیایی مبدا تولید و صادرات و التزام به ایجاد دسترسی کشور واردکننده به شواهد علمی و بازرسی های محلی از مبدا صادرات محصول (کشور ، منطقه ، محدوده ونقطه جغرافیایی)	9. Article 6 and Annexes A.6 and A.7.
1. Non-discrimination: measures do not arbitrarily or unjustifiably discriminate between different members or between domestic and foreign suppliers. تعهد به رعایت عدم تبعیض و احتراز از رفتار دلخواهانه غیر موجه در مقابل صادر کنندگان و تولید کنندگان داخل	10. Article 2.3, and Annex C.1(a) and (d).
1. Control, inspection and approval procedures: ensure that procedures, including systems for approval of the use of additives or for establishing tolerances for contaminants in foods, beverages or feedstuffs comply with the Agreement. اثبات اینکه مکانیزمی برای کنترل ، بازرسی ، و رویه های تایید از جمله برای استفاده از سطح مجاز افزودنی ها و باقیمانده سموم و کود ها و دارو ها در کشور برقرار است	11. Article 8 and Annex C.

سازمانهایی که در ایران وظیفه نظارت و تنظیم مقررات بهداشتی و بهداشتی نباتی را بر عهده دارند .

- سازمان ملی استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران (Codex)
- سازمان محیط زیست
- سازمان غذا و دارو
- سازمان دامپزشکی (ارتباط با OIE)
- سازمان حفظ نباتات (ارتباط با IPPC)
- سازمان انرژی اتمی

سازمان ملی استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

از بعد تعیین استاندارد های ملی در حوزه کشاورزی و غذا
سازمان استاندارد از دو ساختار جداگانه بهره می برد .

کمیته های فنی ۲۶ گانه و سازمان کدکس غذایی ایران .

۱. **کمیته های فنی :** در حال حاضر سازمان ملی استاندارد دارای ۲۶ کمیته فنی

تدوین استاندارد های ملی است . از این ۲۶ کمیته فنی سه کمیته زیر مستقیماً به
بخش کشاورزی و مواد غذایی ارتباط دارند . این سه کمیته عبارتند از :

A. استانداردهای محصولات کشاورزی و غذایی ، (با تدوین ۵۴۴ فقره
استاندارد مصوب)

• استاندارد اجباری کالاهای **صادراتی** (۱۹۱ ردیف تعرفه ای کالای کشاورزی و غذایی)

• استاندارد اجباری کالاهای **وارداتی** (۲۰۰ ردیف تعرفه ای کالاهای کشاورزی)

B. استاندارد های کود و سم (با تدوین ۱۱۸ فقره استاندارد ملی مصوب)

C. و استاندارد های چوب و فراورده های چوبی (با تدوین ۱۲۹ فقره
استاندارد ملی)

کدکس غذایی ایران

ساختار کدکس صنایع غذایی ایران

- شورای هماهنگی کدکس صنایع غذایی ایران شامل کمیسیون ملی کدکس غذایی ایران (N.C.C) ، دبیرخانه، کمیته های فنی و امور مالی است.
- بررسی و ایجاد استاندارد ها در کمیته های فنی صورت می گیرد . کشور های عضو متناسب با نوع محصول و شرایط اقلیمی و رژیم غذایی کشور نسبت به تعیین استاندارد های ملی اقدام می نمایند . در صورت فقدان استاندارد های ملی استاندارد های حداقلی کدکس مرجع نظارت بر استاندارد های بهداشتی و بهداشتی نباتی محصول خواهد بود.
- ۲۱ کمیته فنی در کدکس ایران تشکیل شده است که **۹ کمیته** از این مجموع با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی است
- استاندارد های بین المللی تصویب شده کدکس ایران در خصوص غذا و محصولات کشاورزی بالغ بر **۷۰۶ استاندارد** است و مقرر بوده است ۱۳۳ استاندارد تا پایان ۱۳۸۸ نیز به این مجموعه افزوده گردد. گزارش دقیق از فعالیت این مجموعه در دسترس نیست
- **تعداد استاندارد های کدکس** آلیمانتاریوس که در ژنو مستقر است بالغ بر **۳۹۳۲ مورد استاندارد** است . اینکه چه تعداد از این استاندارد ها تماما مورد قبول ایران قرار گرفته است هنوز از گزارشات کدکس ایران معلوم نیست .

کمیته های فنی وزارت جهاد کشاورزی

- باقیمانده داروهای دامی
- غلات، حبوبات و بقولات
- شیر و فراورده های آن
- ماهی و فراورده های شیلاتی
- باقیمانده آفت کش ها
- بهداشت گوشت و فراورده های گوشتی
- میوه ها و سبزیهای تازه و خشک
- مواد غذایی حاصل از فراوری زیستی
- خوراک دام و طیور

سازمان محیط زیست

بند ۱۱ اساس نامه سازمان :

تهیه و تدوین ضوابط و استانداردهای زیست محیطی در زمینه های زیر:

- هوا شامل هوای آزاد ، حد مجاز تخلیه کننده ها ، طبقه بندی منابع و عوامل آلوده کننده آب و تغییر و تخریب مسیر رودخانه ها و انهدام تالابها و **دگرگونی اکولوژیک دریاچه ها و دریاها**
- **منابع خاک** شامل آلوده کننده و فرساینده خاک
- سروصدا شامل حد مجاز و تعیین ضوابط مکانی ، زمانی و نوعی
- مواد زائد و جامد شامل جمع آوری، حمل، دفع یا تبدیل و بازیافت مواد زائد و جامد از منابع روستائی، شهری، معدنی ، **کشاورزی و غیره** در مناطق مختلف کشور
- **آفت کشها و کودهای شیمیائی** شامل **حد مجاز باقیمانده** در محیط ، دفع یا معدوم نمودن و ممنوعیت مکانی، زمانی، نوعی، کمی و کیفی
- **پوشش گیاهی و جانوران وحشی** آلودگی های مواد نفتی ، **فلزات سنگین** ، **سموم کشاورزی** ، فاضلاب انسانی و ... در محیط های دریایی (آب ، رسوب ، **آبزیان**)

سازمان دامپزشکی کشور

بعضی از وظایف دفتر نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی

- مطالعه و تحقیق در تدوین و ابلاغ استانداردها، ضوابط بهداشتی قرنطینه ای و امنیت زیستی در چراگاهها، مراتع، آبشخورها، محل های نگهداری دام و سایر تاسیسات مربوط به پرورش دام
- مطالعه، سیاست گذاری، برنامه ریزی، نظارت و پیگیری اعمال ضوابط بهداشتی - قرنطینه ای و امنیت زیستی در چراگاهها، مراتع، آبشخورها، محل نگهداری دام و سایر تاسیسات مربوطه به پرورش دام

بعضی از وظایف دفتر قرنطینه

- مطالعه، سیاستگذاری و تدوین دستورالعمل ها و برنامه ریزی، نظارت، پیگیری اقدام برای اعمال ضوابط بهداشتی قرنطینه ای و امنیت زیستی برای ورود و خروج و نقل و انتقال دام و فرآورده های دامی.
- همکاری در تدوین پیش نویس تفاهم نامه ها و پروتکل های بهداشتی با سایر کشورها

WORLD ORGANIZATION FOR ANIMAL HEALTH OIE

- سازمان جهانی بهداشت دام با ۱۸۳ عضو کنونی از جمله جمهوری اسلامی ایران از قدرتمند ترین سازمان های بین المللی در خصوص پایش و کنترل بیماری های دامی در سرتاسر جهان است. از ۱۸۳ کشور عضو سازمان جهانی بهداشت دام، تنها در سه کشور ایتالیا، اتریش و سنت ماریو سازمان دامپزشکی در وزارت بهداشت قرار دارد و فعالیت ۷۰ درصد سازمان های دامپزشکی جهان با وزارت کشاورزی است.
- معمولاً قدرت اجرایی روسای سازمان های دامپزشکی در خصوص اعلاک شرایط قرنطینه ای و یا امحا محصولات پروتئینی با منشا دامی از قدرت همه افراد اجرایی یک کشور بالاتر است. سازمان یاد شده از ۲۵ ژوئن ۱۹۲۴ با امضا موافقت نامه بین اعضا پا به عرصه وجود گذاشت و در سال ۲۰۰۳ رسماً به عنوان مرجع جهانی سلامت دام از سوی سازمان جهانی تجارت معرفی گردید.
- در عین حال سازمان جهانی بهداشت دام با ۴۵ سازمان بین المللی و منطقه ای در ارتباط بوده و دارای دفاتر قاره ای و منطقه ای در سرتاسر جهان است .

سازمان حفظ نباتات

- مشارکت، همکاری و هماهنگی با سایر ارگانهای ذیربط به منظور تأمین **و حفظ بهداشت و سلامت محصولات کشاورزی و فرآورده های گیاهی** .
- نظارت دقیق بر **واردات، تولید و فرموله کردن، توزیع، فروش و مصرف و صادرات سموم آفت کش-ها** .
- **تحلیل و ارزیابی خطر** آفات قرنطینه ای
- نظارت و تدبیر مؤثر برای جلوگیری از گسترش و ورود آفات و فرآورده های گیاهی به کشور و ترویج اقدامات مناسب برای کنترل آنها تهیه و تنظیم طرح-ها و برنامه های جلوگیری از انتشار و انتقال آفات .
- برنامه ریزی و ایجاد هماهنگی در **اقدامات مشترک و مؤثر ملی، منطقه ای و بین المللی** برای جلوگیری از گسترش و ورود آفات نباتی و فرآورده های گیاهی و باغی به مناطق عاری از آلودگی
- توسعه و تقویت **پست-های قرنطینه گیاهی** و آزمایشگاه-های مرجع بویژه در مبادی ورودی و خروجی
- **نظارت بر چگونگی انجام مراحل تولید گیاهان تراریخته** .
- نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل های فنی و استانداردهای بین المللی بهداشت نباتی محصولات کشاورزی و فرآورده های گیاهی و اندام های تکثیر شونده گیاهی همکاری با سازمان های تخصصی بین المللی مرتبط با وظایف سازمان حفظ نباتات و نیز حضور فعال در معاهده ها و پروتکلهای بین المللی ذیربط از جمله (I.P.P.C) ، (S.W.A.C) ، (D.L.C.C) ، (P.O.P.S) و کنوانسیون بین المللی رتردام (P.I.C) ، کنوانسیون بین المللی وین، پروتکل مونترال و

کنوانسیون حمایت از گونه های گیاهی IPPC

- کنوانسیون حمایت از گونه های گیاهی موسوم به IPPC معاهده ای چند جانبه است که در سال دسامبر ۱۹۵۱ با تلاش سازمان خواروبار جهانی در رم به امضا رسید و از آوریل ۱۹۵۲ (۱۳۳۱) به مرحله اجرا وارد شد.
- هدف این کنوانسیون مقابله و کنترل انتشار آفات گیاهی است. کنوانسیون از دامنه حمایت از محصولات کشاورزی به دامنه گسترده تر مربوط به کلیه گونه های گیاهی تعمیم داده شده است. و کلیه زیان های ناشی از آفات را از جمله علف های هرز را در بر می گیرد .
- بر اساس آخرین داده ها (۲۰۱۵) ، هم اکنون این کنوانسیون ۱۸۲ عضو دارد که شامل ۱۷۹ کشور عضو و جزایر کوک ، Niue و اتحادیه اروپا به عنوان یک نهاد مستقل حقوقی است.
- این کنوانسیون تنها استاندارد پذیرفته شده از سوی سازمان جهانی تجارت به عنوان مرجع تعیین استاندارد های بهداشت گیاه است.

ایران و IPPC

- در دنیا ۲۹ استاندارد شناخته شده در معاهده IPPC از سال ۱۹۵۱ تصویب و از سال ۱۹۵۲ به اجرا گذاشته شد و **ایران از سال ۱۹۷۲ (۱۳۵۱) عضو** کنوانسیون مقابله با آفات و امراض گیاهی شده است که این استانداردهای ۲۹ گانه از آن زمان اجرا می‌شود. این کنوانسیون با ویرایش جدید در سال ۱۳۸۹ مجدداً مورد تصویب مجلس قرار گرفت.
- فعالیت کارشناسان قرنطینه ردیابی و شناسایی، عوامل قرنطینه داخلی و خارجی، مبارزه با عوامل قرنطینه، نظارت بر واردات، صادرات، ترانزیت و صادرات مجدد محموله‌های گیاهی است.
- کنوانسیون از اعضا خواسته است تا ترتیبات سازمانی خود را در ۳ حوزه **کشاورزی و جنگلداری، امنیت زیستی و بهداشت غذایی** به روشنی برای سایر اعضا به روشنی تبیین نمایند. متأسفانه علی‌رغم وجود سازمانی پراکنده و غیر منسجم از مدیریت این ۳ حوزه که ارتباط مستقیم با امنیت زیست بوم کشور دارد گزارش روشنی از ترتیبات سازمانی موجود کشور و نقاط تلاقی آن با نقطه تماس جمهوری اسلامی ایران یعنی سازمان حفظ نباتات در سامانه این کنوانسیون بین المللی وجود ندارد.
- به لحاظ قرنطینه ای مبادی ورود کالا و محصولات وارداتی کشاورزی و غذایی **۱۶ استان** معرفی شده است که مجموعاً با احتساب استان تهران از **۳۵ درگاه ورودی** کشور واردات محصولات یادشده با استقرار نمایندگان سازمان حفظ نباتات کنترل می‌شود. **۹۸ پست قرنطینه** در کشور وظیفه جلوگیری از ورود آفات نباتی به کشور و حفظ ذخایر گیاهی را بر عهده دارند.

چالش های پیش روی کشور در حوزه اقدامات بهداشتی و بهداشتی نباتی

• چالش های بخش تولید :

- براساس قانون برنامه پنجم توسعه قرار بود ۲۵ درصد از محصولات کشاورزی کشور به تولید سالم اختصاص یابد.
- مصرف نهاده ها (کود سم ، آب ، خاک ، بذر)
- استانداردسازی محصول
- مدیریت تلفیق آفات (IPM) (اجرای ۲۵ درصد طرح تلفیق آفات در کشور تا پایان برنامه پنجم توسعه الزامی بوده است)

• چالش های بخش تجارت

- استاندارد های بالاتر کشور هدف
- فقدان استراتژی صادرات مبتنی بر تولید پاک
- تهیه گواهی بهداشت محصول مورد تایید کشور وارد کننده
- تغییرات در سطح باقیمانده سموم ، کود و الاینده ها در کشور مقصد
- فرایند طولانی تایید گواهی های بهداشت

• ساختار زنجیره عرضه

- از هم گسیختگی زنجیره عرضه (فاصله بین تولید کننده و صادر کننده)
- مشکلات رد گیری محصول
- طرح شناسنامه دار کردن محصول و اعطای کد ۱۶ رقمی به محصولات کشاورزی
- مشکلات برندینگ
- در تجارت جهانی آینده هر محصول باید ۳ برچسب GAP، GMP و GHP را داشته باشد .
- Good Agricultural Practicing
- Good Manufacturing Practicing
- Good Hygiene Practicing

• چالش های بخش نظارت

- پراکندگی نامنسجم در ساختار های حقوقی و قانون گذاری ، نظارت و اجرا
- تعدد سازمان ها و هم پوشانی وظایف
- زیر ساخت های نظارتی (پرسنل ، تجهیزات ، رویه های اجرایی استاندارد)

• دسترسی به دانش فنی و افراد با صلاحیت علمی

- حضور موثر در مراکز تولید و تجارت و مبادی مبادله کالا و برخورداری از زیر ساخت های کنترل کیفیت استاندارد های بهداشتی با توجه به
- گسترده گی حوزه های تولید و مبادی ورود و خروج کالا

نکته پایانی

- سازمان تجارت جهانی، نه یک سازمان اهریمنی و نه فرشته نجات کشورهای در حال توسعه و طبقات فقیر جوامع است.
- این سازمان برای **گسترش تجارت خارجی در سطح بین الملل** به وجود آمد و نه برای تعادل طبقاتی، ابقاء و گسترش حقوق بشر، حمایت از محیط زیست و سایر مسائل مهمی که حتی ممکن است کلیدی باشند. **(گرچه پرداختن به این مسایل هم اکنون در دستور کار سازمان قرار گرفته است)**
- دستیابی و عضویت سازمان تجارت جهانی برای هیچ کشوری **داروی شفابخش** تمامی امراض سیاسی، اقتصادی و فرهنگی آن کشور نیست، ولی می توان گفت که گامی بلند در جهت بهسازی ساختار اقتصادی مادی کشورهاست.

